

Johan van Ginkel uit Sellingeren (Gr.) gebruikt nog volop oude stieren

'Genetische aanleg in dertig jaar niet veranderd'

Johan van Ginkel uit Sellingen (Gr.) omschrijft zichzelf als een gemakkelijke, zelfs wat ruige boer. De Holsteins gedijen echter prima onder de sobere omstandigheden en weten al jarenlang een zeer laag celgetal te realiseren. Naast moderne genetica zijn er tal van koeien met stokoude vaders, die desondanks prima kunnen meekomen. „Genetische vooruitgang zegt mij niks, een koe moet goed gebouwd zijn.”

„Vorige week was ik met een excursie mee naar Duitsland en was ik 's avonds pas om zeven uur thuis. Toen moest ik nog voeren en melken”, illustreert Johan van Ginkel zijn naar eigen zeggen 'gemakkelijke' houding. „Ik begon dus anderhalf uur later dan anders, maar daar maak ik me niet druk om.” Overdag lopen de koeien buiten en moeten ze de percelen goed afvreten. „Als de productie daardoor tijdelijk wat lager wordt, zij dat zo. Daar doe ik niet zo moeilijk over”, redeneert de veehouder, die met zijn werkwijze geknipt lijkt voor het gebruik van andere, meer robuuste veerassen. Niets blijkt echter minder waar.

Marketing

Van Ginkel heeft een andere kijk op fokkerij dan die van de indexen. „Ik geloof sowieso niet in het verhaal van de verwachtingswaarden. Ik zie heel goede koeien om me heen, maar de grote KI-organisaties kijken alleen maar naar de cijfertjes. Een bewijs van die stelling vormt ►

Betje 275 (Cosmo x Lierval) is een koe zoals Johan van Ginkel ze graag ziet; door haar uitgebalanceerde lichaamsbouw functioneert ze probleemloos. In haar tweede lijst produceerde ze in 305 dagen 13.158 kg melk met 3,52% vet en 3,13% eiwit, resulterend in een lactatiewaarde van 107. De koe is geanalyseerd met code 345 en werd geïnsemineerd met Blackstar. Deze 100 procent paring heeft geleid tot een fraaie pink.

May Red (AV 86) produceert als vaars 9.591 kg melk met 4,06% vet en 3,62% eiwit in 305 dagen, resulterend in een lactatiewaarde van 118. May (Elayo x September Storm) is een dochter van de halfzus van de bekende Talent-dochter Maxima, die in Duitsland al menig keuring won. KI Samen zet een zoon van May in, met als vader de Zwitserse stier Blitz.

de stier Lonar. Op de excursie naar Duitsland bezochten we de fokker van deze stier, die uit een moederlijn komt waar totaal geen index achter zit, terwijl het toch een van de meest interessante nieuwe Duitse stieren is", aldus de veehouder, die wijst op het belang van goede koefamilies. „Een stier moet geen toevalstrefker zijn.”

Van Ginkel is van mening dat de erfelijke aanleg voor melkproductie niet of nauwelijks is vooruitgegaan. „De toename van de melkproductie is voor wel 80 procent door het milieu bepaald. Dertig jaar geleden had je ook al fantastische melkkoeien in Amerika, alleen zijn de omstandigheden op de bedrijven veranderd.” Genomics en fokwaarden noemt Van Ginkel dan ook niets anders dan marketing. „Dat een stier als O Man het goed doet, kan ik me wel voorstellen. Maar bij de eveneens populaire Goldwyn ligt dat anders. Ik heb vijf Goldwyns aan de melk gehad en heb ze allemaal als vaars verkocht, het zijn mijn koeien niet.”

Geen Goldwyn

„De dochters van Goldwyn hebben alleen maar lange benen en geen capaciteit, ze zijn heel nauw in de voorhand. De uiers en benen zijn wel goed, maar de mensen die zeggen dat het alleen om uiers en benen gaat, hebben er echt niks van begrepen. Er zijn maar heel weinig koeien geschikt voor Goldwyn. Je moet er een extreem brede en zware koe voor hebben en dan maar hopen dat het kalf niet te veel naar de vader trekt”, zo heeft Van Ginkel ervaren. „Kijk maar eens naar de stier zelf, het is beslist geen aansprekende stier”, aldus de veehouder, die als aAa-gebruiker ook nadrukkelijk naar de stier zelf kijkt. „Als je

code 234 nodig hebt, kun je beter een andere stier nemen.”

In het showcircuit heeft de stier Goldwyn een enorme reputatie. Zeker bij de jonge koeien, wat op zich mogelijk een teken aan de wand is. „Ik ben ook keuringsliefhebber, maar kom er steeds meer achter dat ik met de koe die ik goed vind, niet meer naar de keuring hoef. Uiteindelijk ga ik dan toch voor mezelf en ga ik voor het meest functionele dier”, aldus Van Ginkel. „Extreme koeien hebben het allerbeste rantsoen en de beste boer nodig. Dat past niet zo bij mij.”

Triple Threat

Sinds twaalf jaar laat Van Ginkel zijn koeien analyseren en paart hij zijn koeien volgens de resulterende aAa-codes. „Als je op een goede manier aan aAa doet, hoef je niet te kruisen”, stelt de Groninger. „Ik kijk eerst naar de codes en heb dan altijd wel een stuk of vijf, zes mogelijkheden. Ik heb sperma van veel verschillende stieren in het vat, zowel van jonge als van oude stieren.” Zo spoelde Van Ginkel een Jether-dochter uit de Roza-familie van Puttenstein uit Wezep met de stokoude Triple Threat en melkt hij inmiddels drie volle zusjes. „De koe had code 261 nodig en kon nog meer kracht in de benen gebruiken. Dat is een kwaliteit van Triple Threat”, verklaart de veehouder de stierkeuze.

De stier Triple Threat werd al in 1972 geboren en scoort tegenwoordig nog een NVI van slechts -142. Voor totaal exterieur haalt hij 98 en voor Inet -212, met -1.657 kg melk met 0,25% vet en -0,12% eiwit. De drie volle zussen trekken zich echter niets van deze cijfers aan. Alle drie produceren bovengemiddeld, getuige

hun lactatiewaarden van 103, 105 en 114 en twee van de drie zijn inmiddels ingeschreven en haalden een score van 84 punten voor het totaal exterieur. „Ik geef eigenlijk niks om de punten, maar doe nog aan bedrijfsinspectie om vee te kunnen verkopen.”

Genomics-test

„De Triple-zusjes zijn eigenlijk foutloze dieren. Ze hebben heel veel capaciteit, want ze hebben èn diepe èn ronde ribben, waardoor ze ook veel ruimte in de voorhand hebben. Verder hebben ze goed bruikbare uiers en goede kruizen en benen. Ik ben altijd heel kritisch, maar ik heb er eigenlijk heel weinig op aan te merken”, zegt de veehouder, die uit één van de zusjes een Blackstar-vaarskalf heeft. „Ik doe nu twaalf jaar aan aAa en heb anders naar koeien leren kijken en andere koeien leren waarderen. Als je je afvraagt waarom de ene koe het nou zo goed doet en de andere niet, vind je bij het aAa-systeem heel veel antwoorden.” Naast dochters van diverse oude stieren, die getuige hun lactatiewaarde en uiterlijke voorkomen zeker niet de mindere zijn, zijn er uiteraard dochters van moderne stieren op het bedrijf. En voor de laatste categorie bestaat zo nu en dan KI-interesse. „Ik probeer mijn koeien met interessante stieren te spoelen, om zo de mogelijkheid te hebben om te verkopen en in geval van een vaarskalf ook zelf aan mijn trekken te komen.” Desondanks valt het voor Van Ginkel niet altijd mee om de denkwijze van de KI te volgen. „Ik had een contract met CRV, die twee volle broertjes zou nemen uit de combinatie Buckeye x Riverland. De ene was een heel mooie en de andere een heel lelijke stier (ze waren toen al vijf maanden oud, red.).

Schaalverkleining voor korter melken

Waar het gros van de melkveebedrijven elk jaar een beetje groeit, maakte Johan van Ginkel vijf jaar geleden een andere keuze. „Ik ben teruggegaan van honderd naar veertig koeien. Twee keer per dag 2,5 uur melken was me te veel. Op een gegeven moment kon ik de melkstellen er echt niet meer onder krijgen”, aldus de veehouder, die zijn lichaam structureel overbelastte en last kreeg van slijtage. „Ik heb toen een jaar lang de bedrijfsverzorging gehad en me afgevraagd wat ik nu eigenlijk wilde. Want zoals het nu lijkt, heb ik geen opvolger. Ik besloot de verhouding tussen tweederde melkvee en één derde akkerbouw om te draaien”, licht hij zijn radicale keuze van destijds toe.

„Ik hoef nu nog maar een uur per keer te melken en doe het rustig aan. Ik ben blij dat ik geen honderd koeien meer hoef te melken”, stelt Van Ginkel, die een 2 x 6 stands visgraat melkstal heeft. „Het gaat in de vakbladen alleen maar over meer, uitbreiden en zelfs verdubbelen, met alle hoge kosten van dien. Boeren die nu nog quotum aankopen, worden daar geen cent beter van. Ze moeten alleen maar hard werken en melken vooral voor de bank.”

„Je hoeft geen grote dingen te verwachten in de landbouw”, vindt Johan van Ginkel. „Vanaf de Tweede Wereldoorlog is alles gegroeid. Veel mensen hebben geld verdiend, doordat de waarde van de grond is gestegen, niet door te werken. Het lijkt

wel of de accountancy alleen maar wil dat je geen belasting betaalt. Een beetje boer moet investeren en een hypotheek hebben. En zodra het even tegenzit met de melkprijs, hebben ze een probleem, want elke liter melk kost geld.” Van Ginkel erkent dat hij een deel van zijn inkomen uit de verkoop van het quotum haalt, maar is zeker niet van plan alsnog weer uit te breiden. „Ik snap die groeiers niet; zodra de prijs aantrekt, zijn er boeren die direct allemaal investeringen doen. De Nederlandse boer heeft een enorme drang naar groei onder ongunstige omstandigheden. Een nadeel is bovendien dat jonge boeren het over tien tot twintig jaar helemaal niet meer kunnen overnemen, vanwege de enorme schuldenlast.”

Niemand is wezen kijken, maar beide stieren ondergingen wel de genomics-test. De mooie stier bleek met zijn genomics iets onder de verwachtingswaarde te zitten en de lelijke er iets boven. CRV nam daarom alleen de lelijke en hoewel ze vanwege het contract ook de mooie moesten betalen, hoefden ze die niet. Dus die heb ik nog als dekstier aan een boer kunnen verkopen”, glimlacht Van Ginkel.

Veel handel

Van Ginkel zet ook met enige regelmaat embryo's in, maar is niet tevreden over de resultaten. „Ik krijg niet de koeien die ik zoek, zeker als het om Amerikaanse embryo's gaat. Ik koop nu alleen nog embryo's als ik de moeder heb gezien”, aldus de veehouder, die meer en meer zijn eigen koeien als basismateriaal gebruikt. Wel enthousiast is de fokker over een roodfactor Paramount-dochter, die bijna voor de eerste keer moet kalven. „Ze komt uit de volle zus van Lucrative en had al een contract van CRV, nog voordat ze op genomics was getest.”

Over belangstelling heeft Van Ginkel sowieso niet te klagen. „Veel boeren die hier komen, vragen naar dekstieren. Op jaarbasis kan ik er sowieso tien kwijt.” Ook wordt er veel gebruiksvet verhandeld. „Eigenlijk kan ik alles wat ik over heb gemakkelijk kwijt. Ik heb een paar vaste afnemers die veel vertrouwen in mijn veestapel hebben. Maar dat komt natuurlijk niet zomaar. Ik heb weinig problemen met het celgetal en dat vergemakkelijkt de handel. Ik laat eerst alles afkalven en melk alle vaarzen sowieso twee tot drie weken na het afkalven. Ik verkoop geen schoppers, geen taaie koeien en alleen dieren met een goed celgetal. Je moet wel eerlijke handel doen”, verklaart Van Ginkel.

Paardenmest

Het bedrijfscelgetal is al jarenlang uitstekend. Gemiddeld over de afgelopen twee jaargangen bedraagt het tankcelgetal ongeveer 50 à 60. „Het is zeker langer dan een halfjaar geleden dat ik een koe met uierontsteking

had”, aldus de veehouder, die een goede uiergezondheid veel prioriteit geeft. „Ik melk al jarenlang met handschoenen aan en dip zowel voor als na het melken. En bij het droogzetten gebruik ik Orbeseal al sinds het product beschikbaar kwam.”

Een andere gezondheidbevorderende maatregel is het gebruik van paardenmest als boxbedekking. „Sinds januari heb ik paardenmest in de ligboxen. Als je het ziet, denk je dat het nooit goed kan gaan, maar er zitten andere bacteriën in en daarom werkt het juist uitstekend.” Van Ginkel had eerst diepstrooiselboxen, maar het droge zaagsel krabden de koeien naar de kant. Paardenmest is een beetje vochtig en dus blijft het goed liggen. „Ik verdeel het met een voedoseerwagen over de boxen. Van dikke hakken hadden we al nauwelijks last, maar van kale hakken wel eens. Maar ook dat is nu over. Bovendien is paardenmest goedkoper dan zaagsel.”

Melktype

Bij een goede uiergezondheid speelt uiteraard ook de fokkerij een rol. „Het allerbelangrijkste is een goede weerstand. Je hebt een goed gebouwde koe nodig, je hebt niets aan een koe die de productie niet aan kan”, aldus Van Ginkel, die verder een niet te hoge melksnelheid belangrijk noemt. „Je kunt goed fokken op uiergezondheid, Lucky Leo-bloed kun je wat dat betreft maar beter uitsluiten.”

„Een koe moet alles in zich hebben, dus ook melktype. Veel mensen weten niet wat melktype is, maar het is duidelijk wat anders dan hoog en schraal. Als een koe melktype heeft in combinatie met voldoende kracht, dan zie ik de erfelijke vooruitgang van de productie niet zozeer.” De Groninger is er dan ook van overtuigd dat er nog veel goede koefamilies zijn, die niemand kent. „Nu met de genomics vliegt de hele wereld achter dezelfde stieren aan, waarmee ze zichzelf in de problemen brengt. Ik ben van mening dat je alleen moet geloven in wat je ziet en jezelf niet voor de gek moet houden.” ■

Bedrijfsgegevens

Johan van Ginkel houdt met zijn vrouw Pernel en hun drie kinderen een veestapel van veertig koeien. Tot vijf jaar geleden werden er honderd koeien gemolken, maar omdat lichamelijke klachten van de veehouder roet in het eten gooiden, werd besloten de veestapel in te krimpen.

Rollend jaargemiddelde: 9.526 kg melk met 4,25% vet en 3,43% eiwit

Quotum: 365.000 kg melk

Celgetal: 50 à 60

Exterieurgemiddelde: 85 punten

Stiergebruik: zeer divers, in het vat zit sperma van diverse oude stieren als Blackstar, Astro Jet, Stardom, Marlin, Sheik, Prelude, Inspiration, Esquimau, Ned Boy, Bonatus, Starleader, Design, Outside en Rembrandt, maar ook modernere stieren als Million, Captain, Sanchez, Bolivia, Mr. Samuël, Jerudo, Shogun en Fidelity

Rantsoen: overdag weidegang, daarnaast 's nachts een met een oude voermengwagen gemengd rantsoen van één derde kuilgras en tweederde maïs, in de winter half om half, met daarnaast een kg soja en tarwemengsel en vanwege de arme zandgrond vrij veel mineralen. Ook krijgen de koeien clino, een soort kleideeltjes die toxinen binden. Daarnaast maximaal 8 kg brok via de voercomputer.

Grondareaal: 78 hectare land in gebruik, waarvan 27 ha gras, 28 ha maïs, 13 ha suikerbieten en 10 ha wordt verhuurd voor lelies.

Johan van Ginkel bij het bedrijfsbord met daarop OS Charity 7 (v. Leve-ridge), die aan het begin van dit decennium menig keuring won. Achter het bord bevindt zich een drukke 80 kilometer weg, met erachter de stal, werktuigberging en voeropslag.

De drie volle zusjes (v.l.n.r.) Combi Roza 21, Combi Roza 18 en Combi Roza 17 stammen uit de combinatie Triple Threat x Jesther. Ondanks hun stokoude vader weten de vaarzen lactatiewaarden van respectievelijk 105, 114 en 103 te realiseren. De twee oudste zussen zijn inmiddels ingeschreven en hebben 84 punten voor het totaal exterieur gekregen.